

सधै र सबैको लागि खबर खोज्ने अभियान

खबर दर्पण

Khabar Darpan National Daily

राष्ट्रिय दैनिक

विज्ञापन गराउन सम्पर्क
गर्नुहोस् ।

यस खबर दर्पण दैनिक पत्रिकामा आफ्नो पसल, व्यापारिक प्रतिष्ठान, उद्योग, संघ संस्था, लगायतको प्रचार प्रसारको लागि अवश्य सम्पर्क गर्नुहोस् ।

सम्पर्क नं. : ९८४४०२५१८४, ९८०७६७५१२५,
९८५४०२९०५३, ९८०७८५०५८१, ९८६३६३२९८९

वर्ष ८ अंक ३४६ २०८२ साल साउन १५ गते विहिवार 31 July 2025 पृष्ठ ४ मूल्य रु. ५ www.shirishnews.com

मरुभूमि बन्ने बाटोमा मधेश: १९ वर्षमा नदी आसपासको साढे २७ हजार बिघा खेत बगरमा परिणत

रितेश त्रिपाठी

साउन १४ गते, बर्दिया

सर्लाहीको लालबन्दी-१, पलारका दर्जनौँ किसानको खेत निलसकेको लखनदेही नदी अब बस्तीमा पस्ने भयले त्यहाँका बासिन्दालाई सताइरहेको छ। लखनदेहीको छेउमा फैलिएको बालुवाको विशाल बगरतिर देखाउँदै गाउँलेहरू अन्दाज गर्छन्, “मेरो खेत यहाँनिर थियो।”

पछिल्लो दशकमा नदी आफ्नो साविक धारभन्दा कम्तीमा ५० मिटर गाउँतर्फ सरेको छ। “केही वर्ष अगाडिसम्म यहाँनिर मिठो पानी भएको काठे कुवा थियो, जसले गाउँभरको तिर्खा मेट्थ्यो,” पलार गाउँनजिकै बगरमा उभिएर स्थानीय आइतसिंह योञ्जनले भने, “हामी पिउन र खाना पकाउन पानी यहाँबाट लैजान्थ्यौँ।” वितेका केही वर्षभित्रै किसानका खेत त्यो काठे कुवासँगै नदीमा विलीन भए।

पलारकै कृषक सुकमायाले अनियन्त्रित बालुवा उत्खननरूका कारण नदी बस्तीतिर घुसेको ठम्याएकी छन्। “नदीले बाँध फुटाएर कुन बेला गाउँलाई निल्लि भन्ने डरले वर्षभर सताइरहन्छ,” उनले भनिन्। उनको यो भय धेरैजसो गाउँलेहरूको साक्षा मनोविज्ञान हो।

नदी वरपरका आधा दर्जन गाउँका बासिन्दाको सयौँ बिघा

खेतवारी निल्दै गएको लखनदेही नदी उनीहरूकै शब्दमा कुनै बेला ‘वरदान’ थियो भने अहिले ‘अभिशाप’ भएको छ।

पलार गाउँको कथाले मधेशका नदीहरूको किनारमा अवस्थित १०० भन्दा बढी गाउँहरूको अवस्थालाई प्रतिनिधित्व गर्छ। नदी प्रणालीहरूमा मानवसिर्जित विनाश र प्राकृतिक कारणबाट चुरे क्षेत्रभन्दा दक्षिणतर्फको खेतीयोग्य भूमि चिन्ताजनक तवरले बगरमा परिणत हुँदै गएको अध्ययनले देखाएको छ।

मधेश प्रदेशका आठ वटा नदीमा गरिएको अध्ययनले ६ हजार ९७९ हेक्टर खेतीयोग्य जग्गा बालुवा र गिट्टीले पुरिएर बगरमा परिणत भएको देखाएको छ। यो भनेको २७ हजार ५९२ बिघा जग्गा हो। यति धेरै उर्वर जग्गा मरुभूमिकरण हुनुलाई जानकारहरूले ‘डर लाग्दो’ भनेका छन्। यसले मधेशको पर्यावरण, कृषि र प्राकृतिक संशोधनसँग जोडिएको जनजीविकाको गम्भीर चिन्ता उजागर गरि दिएको विज्ञको भनाइ छ।

काठमाडौँको बबरमहलमा मुख्य कार्यालय रहेको चुरे उत्थानशील आयोजनाले सन् २००० देखि २०१९ सम्मको १९ वर्षको नदीहरूको अवस्थाबारे अध्ययन गरेको हो। आयोजना व्यवस्थापन इकाई मधेश प्रदेशका संयोजक चुडामणि खतिवडा अध्ययनले देखाएको नतिजा तत्कालै समाधानमा लागिहाल्नुपर्ने समस्या भएको बताउँछन्। “मधेश प्रदेशको ठूलो नदी प्रणाली कमलाको सिन्धुली क्षेत्रमा

पानी देखिन्छ, तर चुरे कटेर आएपछि पानी नै देखिँदैन,” उनी भन्छन्, “अहिले नदीहरूमा देखिएको यो समस्या डरलाग्दो विषय हो।”

नेपालको पूर्वी भेगमा चुरे क्षेत्रको उत्थानशीलताको लागि शुरू भएको आयोजनाले कोशी, मधेश र बागमती प्रदेशअन्तर्गत चुरे क्षेत्रमा पर्ने २६ वटा नदी प्रणालीहरूको पारिस्थितिक प्रणालीको अवस्था अध्ययन गरेको हो। तीमध्ये मधेश प्रदेशका बताहा, कमला, खाडो, चारनाथ, बलान, विहुल, रातु र लखनदेही गरी आठ नदी छन्। यिनै नदी प्रणालीको आधारक्षेत्र र आसपासमा सन् २००० देखि २०१९ सम्ममा व्यापक फेरबदल आएको पाइएको छ।

सर्लाहीको लखनदेही किनारमा मात्र करिब ८२७ हेक्टर (तीन हजार २६९ बिघा) उर्वर जमिन बगरमा परिणत भएको अध्ययनले देखाएको छ, जसमा पलार गाउँका खेतहरू पनि पर्छन्। नदी प्रणालीको उपल्लो तटीय क्षेत्रमा ७४४ हेक्टर जंगल मासिएको छ। साना-ठूला गरेर ३९ वटा पहिरो र १८ वटा खहरेले वन क्षयीकरण गरेको अध्ययनको निष्कर्ष छ।

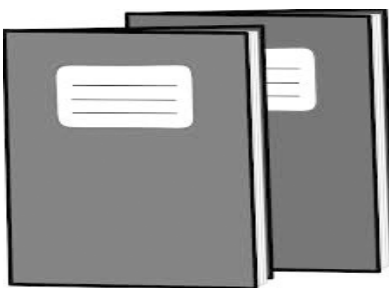
जथाभावी हुने उत्खननरू, वनमा लाग्ने डढेलो, खुला चरिचरण, वन सम्पदाको चोरीनिकासी र अतिक्रमणजस्ता कारणबाट वनक्षेत्र

बाँकी पृष्ठ २ मा

शिरिष आफसेट प्रेस

बर्दिया नगरपालिका-१ राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक नजिकै, महोतरी

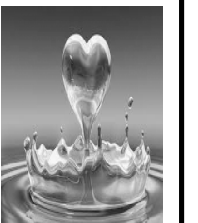
- ✓ पत्रिका
- ✓ क्यालेण्डर
- ✓ रजिष्टर, डाइरी
- ✓ किताब
- ✓ परीक्षा कपी
- ✓ पर्चा पम्पलेट
- ✓ बिल, भाउचर,

- ✓ स्ट्रिकन प्रिन्ट
- ✓ विवाह कार्ड
- ✓ प्रमाण पत्र
- ✓ भिजिटिङ्ग कार्ड
- ✓ भोला प्रिन्ट
- ✓ रबर स्टाम्प

- ✓ फ्लेक्स प्रिन्ट
- ✓ ब्यानर प्रिन्ट
- ✓ होर्डिङ्ग बोर्ड
- ✓ स्टिकर
- ✓ फाइल

साथै होम डेलिभरीको सुविधा छ ।

सम्पर्क नम्बर: ९८४४०२५१८४, ९८०७६७५१२५, ९८१५८८९६८२

मरुभूमि बन्ने बाटोमा मधेशः .....

उजाड भएका छन्। सडक लगायतका भौतिक पूर्वाधार निर्माणका क्रममा भइरहेका वातावरण विनाशका गतिविधि, बाढी-पहिरो तथा खडेरीजस्ता जलवायुजन्य प्रकोपहरूले नदी प्रणालीसँगै पारिस्थितिक प्रणाली विथोलिएको हो।

कमला क्षेत्रको कहानी

नेपालमा २०८ किलोमिटर बगेर धनुषा र सिरहा जिल्लाको सिमाना हुँदै भारतको बिहार प्रवेश गर्ने कमला नदीमा १६० किलोमिटर सम्म प्रचुर पानी बगेको भेटिन्छ। चुरे कटेर समतल भूभागमा पुगेपछिको ४८ किलोमिटरमा भने नदीमा नाम मात्रको पानी देखिन्छ। विस्तारै कम हुँदै गएको पानी पछिल्लो आधा दशकयता हवातै घटेको सिरहाको कर्जन्हा नगरपालिकास्थित बलिनियाका किसान विनोद श्रेष्ठ बताउँछन्।

“मेरो साढे २ विघा जग्गामा धान, गहुँ र मकै वालीलाई सिँचाइ गर्न अब समस्या भयो। पहिला कमलाको पानी नहरबाट खेतसम्म पुग्थ्यो,” श्रेष्ठले भने, “अब वर्षा याममा समेत नहरभित्र बाँधले छेकेर आलोपालो गरी पानी पुऱ्याउनु पर्छ। हिउँद र सुक्खा याममा त त्यो पनि सम्भव हुन्ना।”

कमला-बेलसोत-जोगिया नदी प्रणालीलाई समतल भूभागमा कमला भनेर चिनिन्छ। यसका प्रमुख सहायक नदीहरू कमला, बेलसोत, जोगिया, भेडवा र सेलार शिवालिक पहाडबाट उत्पन्न हुन्छन्। “नदी किनारका जमिन, बाढीको मैदान र तल्लो तटीय क्षेत्रका कृषि भूमिमा नदीजन्य सामग्री (बालुवा र ढुंगा) थुप्रिएर करिब ३०३२ हेक्टर (भन्डै १२ हजार विघा) जमिनलाई क्षति पुऱ्याएको छ, जसको कारणले यस नदी प्रणालीको जमिनको उर्वरता घटेको छ,” अध्ययनमा उल्लेख छ।

सिरहा र धनुषाका करिब तीन दर्जन गाउँमा कृषिको लागि कमला सिँचाइ आयोजना पहिला भरपर्दो सिँचाइको स्रोत थियो। अब त्यो विथोलिएको छ। आयोजनाका सुपरभाइजर अशेसर यादवका अनुसार कमला सिँचाइका पूर्वी र पश्चिमी दुवै नहरमा एकै पटक पानी पठाउन अब मिल्दैन, बरु आलोपालो गर्दा पनि अपुग हुन्छ। सिँचाइमा समस्या भएको भन्दै कमलामा हुने उत्खननरिवरुद्ध स्थानीयले बेला-बेलामा आन्दोलन समेत गर्दै आएका छन्। यहाँ ‘जनजागरणका लागि कमला बचाउ अभियान’ पनि सञ्चालित छ। “चुरेको भू-बनोट आफैँ खुकुलो छ। यो वर्षाको पानीले हुने भू-क्षय उत्खननरुले गर्दा अझ व्यापक भयो। माथिल्लो क्षेत्रबाट बगेर आउने बालुवा, माटो र गिट्टी-ढुंगाले नदीको दायाँ-बायाँ धनुषा र सिरहामा बस्तीभन्दा नदीको सतह अग्लो भइसक्यो,” अभियानका संयोजक विक्रम यादवले भने, “तटबन्ध भत्केर बाढी गाउँ पस्यो भने त्यो अकल्पनीय विनाशको कारण बन्नेछ।”

उनका अनुसार यो कमलाको मात्र कथा होइन, मधेशका सबै नदीहरूमा उस्तै समस्या छ। “नदी सुक्दै गएपछि कि त बाढ, कि सुखाड बन्ने चलनै भइसक्यो। पानीको स्रोत सुक्दै गएपछि बस्ती उठीबास हुँदैछ,” यादव भन्छन्, “कमलाको पानी नै सतह मुनिबाट चारनाथ, रातु र अरू खोलाहरूमा पुग्छ। यो मात्र नदी प्रणालीको विनाश रोक्न सक्यौँ भने महोत्तरी, धनुषा, र सिरहासम्मको जलसंकट समाधान गर्ने वरदान हो कमला।”

बताहा र बलान

कमलादेखि पूर्वमा पर्ने सिरहा जिल्लाको बताहा र बलान नदी प्रणालीको क्षेत्रमा पारिस्थितिक प्रणाली खल्बलिँदा कृषिभूमि गुमेको छ। यी दुवै नदी प्रणालीमा पनि उपल्लो क्षेत्रमा भू-क्षय र तल्लो क्षेत्रमा मरुभूमिकरणको समस्या एकसाथ भइरहेको अध्ययनमा पाइएको छ। वन क्षेत्रको विनाशसँगै खेतीयोग्य जग्गामा बालुवा-गिट्टी पुगिएर उर्वर भूमिको क्षयीकरण बढेको देखिएको छ।

बताहा नदी उत्तरमा चुरिया पहाडमा समुद्र सतहबाट ६२४.९ मिटर उचाइबाट शुरू भएर मिर्चैया नगरपालिका-९ हुँदै दक्षिणतर्फ लाग्छ र भारतमा पुगेर समुद्र सतहबाट ८२ मिटर उचाइमा कमला नदीमै मिल्छ। अध्ययनको नतिजाअनुसार यस नदी किनारका तल्लो तटीय क्षेत्रमा २५७ हेक्टर अर्थात् एक हजार विघाभन्दा बढी खेत बगरमा परिणत भएको छ।

त्यस्तै, शिवालिक पहाड क्षेत्रबाट उत्पत्ति भएका आधा दर्जन बढी शाखा नदीहरूलाई समेट्दै बग्ने सिरहाकै बलान नदी प्रणालीमा पनि धेरै खेतीयोग्य भूमि मरुभूमिकरण भएको भेटिएको छ। खुट्टी, सर्रे, चहका, खोरिया, शिशुवारी, सुखाभोर र मुत्नी यसका प्रमुख शाखा नदी हुन्। बलान नदी चुरे र भावर हुँदै दक्षिणमा थाडी, विश्वपट्टी-बेल्ही भएर भारतीय भूमिमा प्रवेश गर्छ। नदी किनारका तल्लो तटीय बालुवा र ढुंगा थुप्रिएर करिब एक हजार ३५७ हेक्टर अर्थात् करिब पाँच हजार ३६५ विघा जग्गा यहाँ बगरमा बदलिएको छ।

नदी उत्खननरुका विरुद्ध क्रियाशील सिरहाका वातावरण अभियन्ता प्रभात महतोका अनुसार बताहा नदी पनि अनियन्त्रित उत्खननरुको शिकार भएको छ। एक दशकयता नदीले आफ्नो प्राकृतिक स्वरूप र स्वभाव दुवै फेरेको उनले बताए। साविकमा आउने पानी अहिले कम भएको छ भने वर्षा याममा अत्यधिक पानीले आसपासको क्षेत्र डुबानमा पर्ने गरेको छ। यसमा साना-ठूला गरेर १९ वटा पहिरो र १३ वटा खहरेले क्षयीकरण गरेको पाइएको छ।

बताहा र बलान नदी प्रणालीमा वन डडेलो, खुला चरिचरण, चोरी निकासी, अतिक्रमण र इन्धनको रूपमा जथाभावी दाउरा संकलन गर्ने प्रवृत्तिलाई पारिस्थितिक प्रणाली विनाशका मुख्य कारण मानिएको छ। अतिक्रमण, बाढीपहिरो, खडेरी र भौतिक पूर्वाधार निर्माणका अन्य गतिविधिसँगै सडकको ग्रामिण सञ्जालजस्ता थप कारक पनि अध्ययनबाट पहिचान गरिएका छन्।

सप्तरीको बिहुल र खाँडो

चुरे पहाड क्षेत्रबाट बगेर सप्तरी जिल्ला छिचोल्दै बिहुल र खाँडो नदी भारतीय भू-भागमा प्रवेश गर्दछन्। मधेशका अरू नदीहरूजस्तो बालुवा-गिट्टीको उत्खननरु र ऋसर उद्योगबाट हुने दोहनको प्रभाव भने यहाँ नरहेको सप्तरीका पत्रकार विनय कर्ण बताउँछन्। अध्ययनका अनुसार चुरे पहाडको भावर क्षेत्रमा यसका महत्वपूर्ण सहायक नदीहरू छन्।

चापिन, सुरंगा, पाथर्वा, अमाहा, सिंगेसरा, मुसहरनिया र बैरागो बिहुल नदी प्रणालीका सहायक नदीहरू हुन्। बिहुल नदी सप्तरीकै बोदेवरसाइन नगरपालिका हुँदै नेपालबाट भारततर्फ प्रवेश गर्छ। उत्खननरुमा नपरेको र आसपास निर्माण क्षेत्र धेरै नबढेको

कारण यहाँ अरू सात वटा नदीको तुलनामा कम मात्रामा खेतीयोग्य जग्गा मरुभूमिकरण भएको देखिन्छ। तापिन करिब ९१ हेक्टर (भन्डै साढे ३०० विघा) जमिन बगर भएको छ।

नेपालभित्र ३०.७५ किलोमिटर पर्ने यस नदी प्रणाली खल्बलिनुमा पनि मानवीय गतिविधिकै भूमिका बढी जिम्मेवार रहेको देखिएको छ। सिरहाबाट हुलाकी राजमार्ग भएर जाँदा बिहुल नदीदेखि सप्तरी शुरू हुन्छ। यहाँ खेतभन्दा बढी जंगलको विनाश भएको छ। सप्तरीकै खाँडो नदी प्रणालीमा बिहुलको तुलनामा निकै बढी कृषिक्षेत्र नाश भएको अध्ययनले देखाउँछ। सप्तरीको सदरमुकाम राजविराजबाट करिब तीन किलोमिटर पूर्वतर्फ उत्तरबाट दक्षिणतिर बगेको खाँडो नदीले चुरे क्षेत्रका विभिन्न साना नदी र खोल्साहरू समेटेछ। वर्षायाममा उपल्लो क्षेत्रबाट बगाएर ल्याउने बालुवा, गिट्टी र ढुंगा तल्लो क्षेत्रमा मरुभूमिकरणको कारण बन्दछ।

अध्ययनका अनुसार खाँडोको तल्लो तटीय क्षेत्रमा करिब ५८८ हेक्टर (दुई हजार ३२४ विघा) कृषि भूमिमा नदीले क्षति पुऱ्याएको छ। स्थानीय तहहरू रूपनी र तिलाठी हुँदै दक्षिणमा कुनौलीबाट यो नदी भारततिर प्रवेश गर्छ।

धनुषाका दुई संकटः पूर्वमा चारनाथ र पश्चिममा रातु

मधेश प्रदेशको प्रादेशिक राजधानीसमेत रहेको धनुषा जिल्लाको पूर्वमा पर्ने चारनाथ नगरपालिका र पश्चिममा महोत्तरी जिल्लासँग सीमा साभ्ना गर्ने रातु नदी दुवै जिल्लाको धेरै ठूलो भू-भागलाई मरुभूमिकरण गर्ने नदीमा पर्छन्। तल्लो तटीय क्षेत्रमा बालुवा-गिट्टीको अनियन्त्रित उत्खननरु र ऋसर उद्योग सञ्चालनका लागि अत्यधिक मात्रामा ढुंगाको दोहन यी दुवै नदी प्रणाली खलबल्याउने मुख्य कारण हुन्। उपल्लो क्षेत्रमा यहाँ पनि खहरे र पहिरो त छँदै छन्।

चारनाथ नदी प्रणालीमा चम्पावती, निमानिया, साफी, करिया र कुम्हारा नदीहरू मिसिन्छन्। चुरे पहाड हुँदै समथर तराईमा पुगेर भारतमा पुग्नुअगाडि चारनाथ कमला नदीमै मिसिन्छ। कृषि भूमिले ओगटेको क्षेत्रमा नदीजन्य सामग्री बालुवा र ढुंगा थुप्रिएर चारनाथ नदी प्रणालीले करिब १४१ हेक्टर (५५७ विघा) जमिनलाई क्षति पुऱ्याएको छ।

धनुषाको पश्चिमी किनारमा मिथिला नगरपालिका र महोत्तरीको बर्दिबास नगरपालिकाको साँधमा रहेको रातु नदीमा वर्षा हुँदा मात्र केही बेर पानी हुन्छ। नभए यहाँ पानीको झलक देखिँदैन। समुद्री सतहबाट करिब ७४० मिटर उचाइमा उत्पत्ति भएको यो नदी दक्षिणतिर बह्दै समुद्री सतहबाट करिब ६१ मिटर उचाइमा पुगेर भारतीय सीमा प्रवेश गर्छ। खौर काली, उर्दा, कारे भोगटे, सन्दर, मोती, ढाँडखोला, वडहरी, जगहा, औकसा, विग्गी, विश्वम्भर लगायत यो नदीको मुख्य सहायक शाखा हुन्।

यसका शाखाहरू चुरे पहाड र भावर क्षेत्रबाट निस्कन्छन्। वर्षा याममा तल्लो क्षेत्रमा डुबान, बाढी र नदीकटान जस्ता प्रकोप पर्ने यो नदीले बहावक्षेत्र धेरै परिवर्तन गर्ने गरेको अध्ययनले देखाएको छ। नदीको तल्लो तटीय क्षेत्रमा बालुवा र ढुंगा पुगिएर

बाँकी पृष्ठ ३

जनकपुर		आवश्यक टेलिफोन नम्बरहरू		वर्दिवास		जलेश्वर	
धनुषा अस्पताल तथा अनुसन्धान केन्द्र प्रा.लि.	५२५८००	वर्दिबास अस्पताल	५५००९०	खानेपानी वर्दिवास	५५०१४३	अस्पताल	५२००७०
जनपा वारुण यन्त्र	५२००११	ट्राफीक प्रहरी	५५००५५	रेडक्रस एम्बुलेन्स	५२०१००	प्रहरी	५२०००९
एम्बुलेन्स (सरोज फाउण्डेशन)	५२२८०६	छिन्नमस्ता सशस्त्र प्रहरी गण	५५०४०४	मेरी स्टोप सेन्टर	५५०१२६	अस्थायी प्रहरी चौकी भीठामोड	५२०२०९
एम्बुलेन्स (मारवाडी सेवा समिति)	-५२२७६२, ५२१७८४	जिल्ला खानेपानि (गौरी डाडो)	५५०००५	शूभ स्वस्तिक हस्पिटल	५५०२५५	एम्बुलेन्स	५२०१००
एम्बुलेन्स (जानकी मेडिकल कलेज)	-५२६०९०, ५२६०९१	ढल्केवर (नो लाईट)	०४१-५६००६८	जनसेवा हस्पिटल	५५०४०६	विद्युत्	५२००६६
महाविर युवा कर्मिटी ऐंबुलेन्स	२५९८०	सुरक्षा क्याम (रेडियो नेपाल)	५५००२३	बर्दिबास आँखा अस्पताल	५५०४७७	विद्युत्	५२०११६
कृष्णा नर्सिंग होम	५२१९१८	बर्दिबास नगरपालिका	५५००३१	इलाका प्रशासन कार्यालय वर्दिवास	५५०६६८		
जनकपुर मेडिकल सेन्टर	५२०७१४	खानेपानि कार्यालय	५५०११०				
जिया अल्ट्रासाउण्ड इमरजेन्सी सेन्टर	५२३३२८	प्रहरी	५२०११९				
जनकपुर रेल्वे	५२०२११	प्रहरी	५२००९९				
आँखा अस्पताल	५२०३९६	बर्दिबास दुरसञ्चार	५५००००				
जनकपुर सुरक्षा गुल्म	५२०१८६/५२६५८६	पारिजात स्मृति अस्पताल	५५०३७२				
प्रहरी	५२००९९	नेपाल परिवार नियोजन संघ	५५०१०७				
एम्बुलेन्स रेडक्रस	१०२	इलाका प्रहरी कार्यालय वर्दिवास	५५०००६				
जनकपुर अञ्चल अस्पताल	५२००३३						
बछार प्रसुति सेवा केन्द्र	५२२४५७						
विद्युत फ्युज शाखा	५२०१५१						
बुद्ध एयर	५२५०२२						
गोर्खा एयर	५२१२९४						
सीता एयर	५२५९९०						
जानकी केवल टिभी नेटवर्क	५२३७२८						

महेन्द्रनगर

एम्बुलेन्स (सोसल वेलफेयर & रिसर्च सेन्टर) ४१-५४०२३२
महेन्द्रनगर, धनुषा ९८४४०२४५०/
९८०४८२५६०
एम्बुलेन्स (हिमालय युवा क्लब नक्टाभिज) ०४१-६२०४९१
९८०४८१५१२६
इलाका प्रहरी कार्यालय महेन्द्रनगर ५४०१९९
विद्युत प्राधिकरण महेन्द्रनगर ५४०१६९

मरुभूमि बन्ने बाटोमा मधेश: .....

करिव ६६६ हेक्टर (२ हजार ७११ विघा) कृषि भूमिमा क्षति पुगेको छ।

पूर्व-पश्चिम राजमार्गमा वर्दिवासदेखि पूर्व लाग्दालगतै रातु नदी पछि स्थानीयका अनुसार उत्खननरूको शिकारमा देशकै प्रमुखमध्ये यो नदी पछि 'हुंगा, गिटी, बालुवा उत्खननरू, बिक्री तथा व्यवस्थापन मापदण्ड, २०७७' ले पाँच फिटभन्दा गहिरोमा र गह्रौँ मेशिनहरू लगाएर नदीजन्य पदार्थ उत्खननरू गर्न रोकेको छ।

तर यस नदीका दुवै किनारमा १०० भन्दा बढी विशाल खानीहरू र एक दर्जन जति क्रसर उद्योगहरू चलिरहेका छन्। एक्काभेटर, डोजर र लोडर मर्मतको लागि नदीकै किनारमा पर्ने गरी राजमार्गमा ठूलो वर्कशप पनि बनेको छ।

नोक्सानीको हिसाब

संघीय सरकारको कृषि मन्त्रालयका अनुसार मधेश प्रदेशका आठ जिल्लामा गरी कुल ६ लाख २० हजार ३७९ हेक्टर जग्गामा खेती हुने गरेको छ। यसमा फलफूल, तरकारी, उखु, सुर्ती र केराजस्ता नगदे वालीवाहेक धान, मकै, गहुँजस्ता अन्नवाली मात्र कुल २२ लाख १० हजार ९८९ मेट्रिक टन उत्पादन हुन्छ। मधेशका खेतहरूमा यस्ता अन्नवाली प्रतिहेक्टर ३.५६ टनको दरले उत्पादन हुने गरेको मन्त्रालयको अभिलेख छ।

मन्त्रालयको तथ्यांकसँग तुलना गर्दा मधेश प्रदेशका सर्लाहीदेखि सप्तरीसम्म पाँच जिल्लाका आठ वटा नदी प्रणालीमा बगर बनेको ६ हजार ९७९ हेक्टर भूमि भनेको २४ हजार ८४५ टन अर्थात् दुई लाख ५२ हजार ४५२ क्विन्टल अन्न उत्पादन हुने क्षेत्र हो। राष्ट्रिय योजना आयोगको प्रतिवेदनअनुसार तराई क्षेत्रमा प्रतिव्यक्ति २४२ किलो अन्न उपलब्ध छ। यस हिसाबले एक लाख दुई हजार ६६६ व्यक्तिले वर्षभरि खाने अन्न उब्जनी हुने खेत गुमेको देखिन्छ।

कृषि मन्त्रालयको उत्पादन दरअनुसार हिसाब गर्दा मधेशको एक विघा जग्गामा ८.९२ क्विन्टल अन्न उत्पादन हुने देखिन्छ। यसले तीनदेखि चार जनासम्मको परिवारलाई वर्षभर खान पुग्छ। यो हिसाबले मधेश प्रदेशका सर्लाहीदेखि सप्तरीसम्म पाँच जिल्लाका आठ वटा नदी प्रणालीमा बगर बनेको खेत २७ हजार साना परिवारको अन्नको आवश्यकता पूर्ति गर्न सक्ने भूमि हो।

स्वार्थको चलखेल

नेपालको दक्षिणी मैदान चुरिया भनिने कमजोर पहाडी शृंखलाको मुनिको भावर क्षेत्र जंगलले ढाकेको छ। यहाँबाट सयौँ नदीहरू दक्षिणतिर बग्छन्। यी नदीहरूले समथर भू-भागमा पुगेपछि भूमिलाई उर्वर बनाउँछन्। विज्ञहरूका अनुसार चुरेमुनिको भावर क्षेत्र मधेशको लागि भूमिगत पानीको सञ्चित जलाधार हो।

कृषि र जीवनयापन जोडिएका कारण मात्र होइन, जैविक विविधता, वन्यजन्तु र तिनीहरूको वासस्थानको दृष्टिले पनि यो क्षेत्रको महत्व उच्च छ। संवेदनशील मानिएको यस क्षेत्रमा नदीहरू अनियन्त्रित दोहनको शिकार भएको वातावरणका विषयमा लेखे पत्रकार विजय साह बताउँछन्। यसमा प्राकृतिक कारणसँगै स्वार्थको खेल पनि मिसिएको उनको ठ्याइ छ।

“बालुवा, हुंगाको उत्खननरू र वन सम्पदा आर्थिक आम्दानीसँग जोडिएको हुनाले वैध वा अवैध तवरमा दोहन जारी छ,” उनले भने, “यसमा कारोबारी माफिया, राजनीतिक दलका नेताहरू र प्रहरी प्रशासनको भयानक गठजोड छ।”

मिथिला नगरपालिकाको श्रीपुर निवासी वातावरण अभियानकर्मी मनोजकुमार महतोका अनुसार नदीले आफूसँग लिएर आउने बालुवा र हुंगाले निम्त्याउने मरुभूमिकरण मात्र समस्या होइन, यसबाट जोगिएका खेतहरूमा आर्द्रतासँगै उर्वरता पनि गुमेको छ। खेतहरू सुक्छा भएका छन्। भूमिगत जलको स्तर खस्केको कारण नदी, पोखरी, प्राकृतिक जलाशय र हाते धाराहरूमा पानी घटेको उनी बताउँछन्। महतोका अनुसार सिँचाई सुविधा गुमेको छ, खेतीयोग्य जग्गाहरू मासिएका छन्, कटान र बाढीको जोखिम बढेको छ।

नदीमा आएको परिवर्तनले अब स्थानीयको ध्यान तान्न थालेको छ। “कमला नदीको पश्चिममा मेरो गाउँ छ। उत्खननरू रोक्न हामी आवाज उठाउँछौं। तर स्थानीय तहले ठेक्का नै लगाएर उत्खननरू गराउँछ। समुदायमा यसको ठूलो प्रभाव परेको छ। वैशाख-जेठको सुक्खायाम नआउँदै खानेपानी सुकिसक्यो,” गणेशमान चारनाथ नगरपालिका घर भएकी प्रतिभा मण्डल भन्छिन्, “मान्छेको जीवनजीविकामा असर पर्दा परिवारबाट विछोड हुने अवस्था छ। पहिला बाढी आउँदैनथ्यो रे, अब त गाउँ-गाउँमा बाढी पस्न थालेको छ।”

उपल्लो क्षेत्रबाट बगेर आउने हुंगा-बालुवा वैज्ञानिक अध्ययनका

आधारमा भिक्नु र हुंगा-बालुवाका कारोबारीले उत्खननरू गर्नु दुई फरक विषय भएको विज्ञ बताउँछन्। कति र कहाँ खन्नुपर्छ भन्ने कुरा वैज्ञानिक अध्ययनको आधारमा तय गर्नुपर्ने भए पनि नेपालमा मनपरी उत्खननरूले नदीको प्राकृतिक बहाव र बेगलाई असर पुग्ने गरेको नदी नियन्त्रणमा काम गरेका इन्जिनियर र जकुमार गुप्ता बताउँछन्। नदीको 'एंगल अफ रिपोज' (स्वाभाविक स्थिरीकरण) नबिगिने गरी मात्र त्यहाँबाट हुंगा-बालुवा उत्खननरू हुनुपर्ने उनी बताउँछन्।

'समाधान सम्भव छ'

चुरे उत्थानशील आयोजनाका प्रमुख नवराज पुडासैनी नदी प्रणालीहरूमा देखिएका समस्याहरूको समाधान सम्भव रहेको बताउँछन्। “दिगो र योजनाबद्ध रूपमा काम गर्दा खासगरी नदीको उपल्लो क्षेत्रमा भू-संरक्षणका उपायहरू गरेर तल्लो भागमा क्षतिग्रस्त कृषिभूमिमा सुधार, कृषिवन प्रणाली विकास र वृक्षारोपणजस्ता कार्यक्रमबाट सुधार ल्याउन सकिन्छ,” उनले भने, “अवैध हुंगाखानी, बालुवा उत्खननरू र माटो संकलनलाई नियन्त्रण गर्नु पनि उत्तिकै आवश्यक छ।”

आयोजनाले नदी प्रणालीको उपल्लो र तल्लो क्षेत्रमा भू-क्षय नियन्त्रणका साथै अरू उत्थानशील कार्यक्रमहरू ल्याएको छ। अवैध गतिविधि रोक्नमा भने स्थानीय तह र जिल्लास्थित वन कार्यालय, प्रहरी तथा प्रशासनसँग कुनै योजना वा नीति कार्यान्वयन भएको देखिँदैन।

आकाश ताकदै किसान: महोत्तरीमा ३५ प्रतिशतमात्र रोपाइँ

खबर दर्पण समाचारदाता
साउन १४ गते, बर्दिवास

आज साउन दोस्रो साता लागि सकेको छ । लामो खडेरीले आतिएका यहाँका किसानले अझै आकाश ताकन छाडेका छैनन् । आकासे पानीको भरमा रहेका किसान साउन दोस्रोसम्म वर्षा भएर रोपाइँ गर्न पाइन्छ कि भन्ने आशामा आकाश ताकदै बसेका छन् । रोपाइँको समय घर्कदै जाँदा पनि यहाँका किसान वर्षा भइहाले अलिअलि भए पनि रोपाइँ गर्न पाइन्थ्यो भन्ने आशामा बसेका हुन् ।

“मध्य साउनमा धानको रोपो लहलहाउनुपर्ने हो, हामी अझै पानी परे रोप पाइन्थ्यो कि भन्ने आशामा छौं”, भइहा-१ का किसान रामकिसन मण्डलले भन्नुभयो । यसपालि धानको बीउ राख्ने, बीउ रोप गर्ने र खरुअन (कलम, पहिलो रोपो गाँजिएपछि उखेले रोप्ने) रोपका परम्परागत तालिका पानी नपरेर त्यसै बितेका उहाँको भनाइ छ ।

मधेससहित महोत्तरीमा गत जेठ २२ भित्र बीउ राख्ने, असार २२ भित्र बीउ रोप सक्ने र साउन २२ गतेभित्र खरुअन रोपीसक्ने तालिका मानिन्छ । खरुअन बीउ अपूग हुँदा र बखेँ धान तथा अन्यवाली काटेर रोपाइँ गरिन्छ । यसपालि पानी नपर्दा यी तालिका सबै खल्बलिएका स्थानीय इस्माफिल राइनले बताउनुभयो ।

पानी पर्ला र धान रोपाँला भन्ने आसैआसमा मध्य साउन बित्न लाग्दासम्म रोपाइँ हुन नसकेपछि

किसान चिन्तित छन् । गत सोमबार एकछिन परेको पानीले ब्याडमा पहुँलदै गरेको बीउ र अधिको रोपो जगाए पनि नउाँ रोपाइँका लागि नभएको किसान बताउँछन् ।

जिल्लामा साउन दोस्रो सातासम्म ३५ प्रतिशत रोपाइँ भएको कृषि ज्ञान केन्द्र महोत्तरी कार्यालयले जनाएको छ । रोपिएको धान पनि सर्वसाधारणका लागि निकै खर्चिलो भएको बताइएको छ । “आफ्नो खेतमा इनार/बोरिड केही छैन । सबै भाडामा चलाउन पर्दा घरमा भएको अन्नपात सबै सकियो”, बर्दिवास-७ का किसान रि तवहादुर खत्रीले भन्नुभयो, “यस वर्ष खाद्य सङ्कट हुने जोखिम छ, के खाएर जीविकोपार्जन गर्ने हो चिन्ता लाग्छ । पानी पर्लाकी भन्ने आशाले आकाश ताकदाताकदै आँखा टट्टाएका उहाँको भनाइ छ ।

“अब पानी पर्ला भनेर आकाश ताकौं”, पानी पर्दैन । चैत वैशाखको हुरहुरे बतास पो चल्दैछ”, खत्रीले भन्नुभयो, “पूर्विया यो रुखो बतासले खेतवारीमा भएको चिस्थान पनि

“हामीसँग सर्लाहीभन्दा पूर्व २६ वटा नदी प्रणाली छन्। यसमध्ये १३ वटा कोशी प्रदेशमा, पाँच वटा बागमती प्रदेशमा र आठ वटा मधेश प्रदेशमा छन्। नदी प्रणालीलाई पुनर्जीवन दिएर चुरे क्षेत्रको एकीकृत नदी प्रणालीमा आधारित जलाधार व्यवस्थापन गर्ने आयोजनाको मनसाय हो,” पुडासैनीले भने, “नदी प्रणालीमा उपल्लो भेगबाट तल्लोमा सफा पानी जानुपर्ने र त्यसको बेग घटाउनुपर्ने भनेर हामीले संवेदनशील जलवायु प्रणालीको मापदण्डअनुसार काम गरिरहेका छौं।”

भू-क्षय रोक्न उपल्लो क्षेत्रमा खहरे र खोल्सीको स्थिरीकरण तथा नियन्त्रण, चेकड्याम र विभिन्न स्थानमा नयाँ पोखरी निर्माण, अत्यधिक जोखिम ठाउँको उपचार लगायतका कामहरू शुरू गरि एको उनले बताए। त्यस्तै, तल्लो तटीय क्षेत्रका समुदायमा जलवायुजन्य प्रकोपबाट बच्न सक्ने क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रमसँगै साभेदारी र सामुदायिक वनमा पनि आवश्यक कार्य भइरहेको उनले जानकारी दिए। यसको लागि मधेश प्रदेशमा यो वर्ष ३२ करोड रुपैयाँ खर्च हुन लागेको चुरे उत्थानशील आयोजनाका प्रमुख पुडासैनीले बताए। बायोइन्जिनियरिड र इन्जिनियरिड दुवै प्रविधिबाट काम अघि बढाउने उनले बताए।

अध्ययन प्रतिवेदनका अनुसार मधेशका आठ नदी प्रणालीभित्र लगभग १८९ सामुदायिक/स्थानीय वन उपभोक्ता समूहहरूको उपस्थिति भए पनि सक्रियता तथा प्रविधि, ज्ञान, सीप, औजार र वित्तीय स्रोतहरूको अपर्याप्तताले दिगो वन व्यवस्थापन प्रभावकारी हुनसकेको छैन। -उकालो डटकम

रुखाउँदैछ ।”

वीरक्तलागदो मौसमले कामको जाँगर सबै हराएको किसान बताउँछन् । असार २२ ताका रोपाइँका लागि नभएको किसानको सातासम्म नभएको किसानको दुखेसो छ । अब पानी परी हालेपनि बीउ अपुग भएर रोपाइँ बढ्ने स्थिति नरहेको किसानको निष्कर्ष छ । यसअघि रोपिएका धान पनि राम्ररी नगाँजिँदा खरुअन हुने सम्भावना नदेखिएको किसान खत्रीले बताउनुभयो ।

यसपालि मधेस खडेरीको सङ्कटमा छ । सरकारले तीन महिनाका लागि विपद् सङ्कटग्रस्त क्षेत्र घोषणा गरिसकेको छ । मधेसमा हालसम्म करिव ५० प्रतिशत पनि रोपाइँ भएको छैन भने महोत्तरीको करिव ३५ प्रतिशत छ ।

यसपालि मधेस खडेरीको सङ्कटमा छ । सरकारले तीन महिनाका लागि विपद् सङ्कटग्रस्त क्षेत्र घोषणा गरिसकेको छ । मधेसमा हालसम्म करिव ५० प्रतिशत पनि रोपाइँ भएको छैन भने महोत्तरीको करिव ३५ प्रतिशत छ ।

कुलो, नहर) को व्यवस्था हुँदा अधिकांश खेती आकासे पानीमा निर्भर छ ।

पछिल्ला केही वर्षयता वैकल्पिक सिँचाइका प्रबन्धका लागि इनार, डिपबोरिड र स्यालोट्युबवेल जडान गरिएकाले थप १० प्रतिशत जग्गामा सिँचाइ सुविधा पुगेको यादवले बताउनुभयो । यसपालि लामो समयसम्म परेको खडेरीले कुलो, नहरका पानीका मूहान तथा इनार, बोरिड पनि धमाधम सुक्दै जाँदा सङ्कट चुलिँदै गएको उहाँको भनाइ छ । पानीको हाहाकारका बीच किसानले भूमिगत सिँचाइका स्रोतबाट ३५ प्रतिशत रोपाइँ सकेका उहाँले जानकारी दिनुभयो ।

न्यूनतम स्रोतसाधन र सुविधा नहुँदा कहिल्यै समयमा खेती लगाउन नपाएको किसानको गुनासो छ । सिँचाइ, मल, बीउ र समयसमयमा प्राविधिक सल्लाहको सुनिश्चितता भए सहज रूपमा खेती गर्न सकिने किसान बताउँछन् । तिनै तहका सरकारले यसतर्फ समन्वयात्मक पहलकदमी लिएपुर्नेमा उहाँलेहरूले जोड दिनुभयो ।-रासस

बालविवाह रोकथामका लागि बर्दिवासको उदाहरणीय पहल

खबर दर्पण समाचारदाता
साउन १४ गते, बर्दिवास

“२० वर्ष नपुगी विवाह नगर्नुहोस्, यदि २० वर्षपछि विवाह गर्नुहुन्छ भने नगर पालिकाले ५० हजार रुपैयाँ सहयोग गर्छ।”

बर्दिवास नगर प्रमुख प्रह्लाद कुमार क्षेत्रीले मुसहर बस्तीका युवायुवती, अभिभावक र अगुवाहरूमाथि यस्तै प्रतिवद्धता सार्वजनिक गरे।

२०८० चैत ५ गते, बर्दिवास-१४ को मुसहर बस्तीमा पुगेर नगर प्रमुख क्षेत्रीले एउटा यस्तो कदम चाले, जसले देशभरिका स्थानीय तहलाई सोचन बाध्य बनाएको छ—बालविवाह रोकन व्यवहारिक प्रोत्साहन।

नगर प्रमुख क्षेत्रीले स्पष्ट शब्दमा भने, “अबदेखि मुसहर समुदायका महिला र पुरुषले यदि २० वर्ष नपुगी विवाह गरे भने त्यो विवाहलाई नगर पालिकाले मान्यता दिने छैन। तर, २० वर्ष पार गरेपछि विवाह गरेमा प्रति दम्पती ५० हजार रुपैयाँ प्रोत्साहन स्वरूप नगर पालिकाबाट प्रदान गरिनेछ।”

**कागजी प्रतिबन्धभन्दा
व्यवहारिक प्रोत्साहन
प्रभावकारी**

नेपालमा बालविवाह कानुनी रूपमा निर्षेधित छ। बालबालिकाको विवाह सम्बन्धी प्रचलित कानूनअनुसार पुरुष र महिलाको कानुनी विवाह उमेर क्रमशः २२ र २० वर्ष तोकिएको छ। तर, समाजका दलित, सीमान्तकृत र गरिब समुदायमा अझै पनि उमेर नपुगी विवाह गर्ने चलन कायम छ। विशेषतः मुसहर जस्ता उत्पीडित समुदायमा बालविवाह न्युनिकरण एक ठूलो चुनौती रहँदै आएको छ।

यस्तै चुनौतीपूर्ण बस्तीमध्ये एक हो—बर्दिवास-१४ को मुसहर बस्ती। यहाँका अधिकांश

बालबालिका विद्यालय जान पाउँदैनन्। कम उमेरमै उनीहरू श्रममा धकेलिन्छन् र चाँडै विवाह गर्ने परिपाटी पनि विद्यमान छ।

**क्षेत्रीको हस्तक्षेपः
योजनामात्र होइन,
जनचेतना अभियान**

नगर प्रमुख क्षेत्रीले मुसहर समुदायको घरदैलोमै पुगेर बालविवाहको खतरा र कानुनी प्रभावबारे बुझाए। उनले भने, “बालविवाहले बालबालिकाको स्वास्थ्य, शिक्षा र भविष्य बर्बाद गर्छ। नगरपालिकाले अब यस्तो अभ्यास रोकन समुदायमै गएर काम सुरु गर्नेछ।”

उनको घोषणा जनप्रतिनिधिहरूले समुदायस्तरमा सक्रिय हस्तक्षेप गर्न सक्ने उदाहरण बनेको छ।

**दायित्व र अवसर दुवै
दिन्छ यस्तो घोषणा**

५० हजार रुपैयाँको प्रोत्साहन योजनाले मुसहर समुदायमा चर्चा मात्र होइन, चेतना पनि ल्याएको छ। बर्दिवास-१४ का एक स्थानीय अगुवा भन्छन्, “हामीलाई यस्तो सहयोग मिला भन्ने कल्पना पनि थिएन। अब बालबालिकाको बिहे गर्नुभन्दा पढाउनेबारे सोचन थालिएको छ।” एक जना किशोरीले भनिन्, “हामीलाई पहिले विवाह नै जीवनको अन्तिम लक्ष्यजस्तो लाग्थ्यो। तर अहिले पढ्नुपर्छ भन्ने माहोल बनिरहेको छ।” कसरी कार्यान्वयन हुन्छ योजना? नगरपालिकाले यस प्रोत्साहन योजनालाई ‘बालविवाह न्युनिकरण प्रोत्साहन कार्यक्रम’ अन्तर्गत अधि बढाउने तयारी गरेको छ।

मुख्य बुँदाहरू यस्ता छन्ः
लक्षित समुदायः बर्दिवास नगर पालिका भित्रका दलित, जनजाति, गरिब समुदाय

(विशेषतः मुसहर)

योग्यताः दुवै व्यक्तिको उमेर २० वर्ष नपुगी विवाह नगरि एको प्रमाणित हुनुपर्ने

प्रोत्साहनः २० वर्ष पार गरी विवाह गरेपछि प्रति दम्पतीलाई ५० हजार रुपैयाँ अनुदान/प्रोत्साहन

साक्षात्कारः विद्यालय, सामुदायिक समूह, महिलासंघमार्फत अनुगमन यो योजना केवल मुसहरका लागि होइन

नगर प्रमुख क्षेत्रीले स्पष्ट पारेका छन्—यो योजना विशेषतः मुसहर समुदायबाट सुरु गरिए पनि आगामी दिनमा अन्य समुदायहरूमा पनि विस्तार गरिनेछ।

उनले भने, “बालविवाहको अन्त्य नगरपालिकाको प्रमुख लक्ष्य हो। हाम्रो दृष्टिकोण हो—समान अवसर, सुरक्षित भविष्य।”

**स्थानीय सरकारको
इच्छाशक्ति भए
परिवर्तन सम्भव छ**

देशभर बालविवाहविरुद्धका नीति छन्, कानून छन्, कागजी कार्यक्रम छन्। तर व्यवहारमा ती योजना समुदायको घर-आँगनसम्म पुग्दैनन्। बर्दिवासको यो पहलले देखाएको छ—स्थानीय सरकार इच्छाशक्ति लिएर लागे भने समुदाय स्तरमै ठूला रूपान्तरण सम्भव छ। बालविवाह जस्तो गहिरो सामाजिक समस्यालाई केवल कानुनी बन्देजबाट होइन, व्यवहारिक प्रोत्साहन, जनसहभागिता र निरन्तर चेतनामूलक अभियानबाट मात्र अन्त्य गर्न सकिन्छ।

नगर प्रमुख क्षेत्रीको यो कदम बर्दिवास नगरपालिकामात्र होइन, सम्पूर्ण मधेश र नेपालको लागि उदाहरण बन्ने सम्भावना राख्छ।

मधेश प्रदेशका पूर्वप्रमुख अहिराज पुर्पक्षका लागि कारागार चलान

खबर दर्पण समाचारदाता
साउन १४ गते, बर्दिवास

मधेश प्रदेशका पूर्वप्रमुख राजेश भ्रा (अहिराज) पुर्पक्षका लागि कारागार चलान भएका छन्। न्यायाधीश पिताम्बर शर्माको इजलासले उनलाई थुनामा पठाउन आदेश गरेको हो।

रौतहटको गहिमाई नगरपालिका ४ का ४६ वर्षीय भ्रा विरुद्ध एक युवतीले बलात्कारको आरोपमा जाहेरी दिएकी थिइन्। १० दिन पहिले बानेश्वरबाट पक्राउ गरेर प्रहरीले अनुसन्धान गरेको थियो। ती युवतीले २०८१

जेठ ४ गते काठमाडौंको बानेश्वर स्थित आफ्नो कोठामै आएर अहिराजले जबरजस्ती करणी गरेको आरोप लगाएकी थिइन्। केही वर्ष पहिले नै परिवारिक रुपमै उनीहरूको चिनजान रहेको खुलेको छ। पटक पटक आउजाउ भएको पनि पाइएको छ। तर त्यसदिन दिउँसो १२ बजेतिर अहिराजले आफूलाई धाकधम्की दिएर जबरजस्ती करणी गरेको जाहेरवाला युवतीको आरोप छ। तर ती युवतीले आफूलाई पटक पटक ब्याकमेलिड गरेको आरोप

लगाउँदै अहिराजले तीन लाख रुपैयाँ ती युवतीलाई दिइसकेको बयान दिएका छन्। युवतीले आफूसँग पहिले विदेश जानका लागि भन्दै २० लाख रुपैयाँ माग गरेको तर पछि विदेश नगए पनि रकम दिनु भन्दै माग गरेकाले ३ लाख रुपैयाँ दिएको उनको बयान छ। २०८१ भदौ २३ गते ३ लाख रुपैयाँ दिएको उनको दावी छ। उनले ती युवतीविरुद्ध जिल्ला प्रहरी परिसर काठमाडौंमै अपराधिक लाभ (हनी ट्रयाप) को आरोपमा २०८१ मंसिर ७ गते जाहेरी दिएका थिए।

लु बाट बच्ने उपायहरू

खुबिर्वा वा कुनै संरचनाको छाहारीमा बस्ने

**गौडाला नगरपालिका
महोत्तरी**

खबर दर्पण राष्ट्रिय दैनिक प्रकाशनका लागि प्रकाशक/सम्पादक : अजय कुमार साह, (९८४४०२५१८४) कार्यकारी सम्पादक : विशाल बस्नेत (९८६३६३२९८६)

उप-सम्पादक : धर्मेन्द्र कुमार यादव यदुवंशी (९८५४०२५०५३) E-mail : khbardarpan.news@gmail.com / ajay.shahjnk@gmail.com

प्रधान कार्यालय : बर्दिवास -३, महोत्तरी र शाखा कार्यालय क्षीनपा - ५ महेन्द्रनगर, धनुषा मुद्रक : एएसडी अफसेट प्रेस क्षीनपा-५ महेन्द्रनगर धनुषा,